

ТА'ЛИМ MUASSASALARINI BOSHQARISH

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat Pedagogika instituti
Yuldashev Obodjon Yaxshimurod o'g'li,
Mavlonberganova Umida Ilhomjon qizi,
Yo'ldosheva Munisa Oybek qizi

Annotatsiya: Hozirgi kunda boshqaruv ilmining va san'atining qanday va qachon vujudga kelganini hech kim aniq ayta olmasa kerak. Ammo qayerda odamlar jamoat yoki guruh bo'lib yashasalar, boshqaruvga ehtiyoj tug'ilgan. Chunki o'sha davrlarda boshqaruv turli ko'rinishlarda bo'lgan. Xususan, pedagogika, ta'lim sohasidagi boshqaruv alohida ahamiyat kasb etgan. Turli zamonaviy nuqtayi nazarlardan asosiy boshqaruv usullarini ajratib ko'rsatish mumkin. Ular zamonaviy menejmentning u yoki bu nazariyalari asosida shakllangan. Turli xil nazariyalarni tizimlashtirish natijasida boshqaruv uslublari va turlari yuzaga kelgan.

Kalit so'zlar: boshqarish, menejment, pedagogik faoliyat. pedagogik kengash, pedagogik faoliyatni boshqarish.

Boshqarish ma'lum bir ob'ektga tashkiliy, rejali, tizimli ta'sir ko'rsatish demakdir.

Ta'lim muassasasining pedagogik faoliyatini boshqarish deb esa pedagogik jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, rag'batlantirish, natijalarni nazorat va tahlil qilishga aytiladi.

Ta'lim muassasalarini boshqarish tushunchasi ta'lim muassasalarining menejmenti nazariyasi bilan boyitildi. Menejment nazariyasi xodimlarga nisbatan ishonch, ularning unumli mehnat qilishlari uchun sharoit yaratish hamda o'zaro hurmat bilan tavsiflanadi.

Menejment mavjud minimal imkoniyatlardan maksimal natijalarga erishish maqsadida muayyan xodim yoki guruhga ta'sir etish, ular bilan hamkorlik qilish jarayonidir.

Ta'lim muassasasining boshqaruv organi bu Pedagogik Kengash hisoblanadi. Ta'lim muassasalarida o'quv-tarbiya jarayonini rivojlantirish, takomillashtirish, muassasa faoliyati bilan bog'liq barcha tashkiliy masalalami muvofiqlashtirish, o'qituvchi va o'qituvchilarning kasbiy mahorati va ijodkorliklarini o'stirish maqsadida pedagogik hodimlarni birlashtiruvchi pedagogik Kengash faoliyat ko'rsatadi. Pedagogik Kengash ta'lim muassasasi jamoasining yuqori boshqaruv organi hisoblanadi.

Pedagogik Kengashning asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

- ta'lim muassasasining tayyorlangan muhim hujjatlarini muhokamadan o'tkazadi, tasdiqlaydi va bajarilishini nazorat qiladi;
- ta'lim muassasasining maqsad va vazifalaridan kelib chiqqan holda uni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlarini belgilaydi;
- ta'lim muassasasida o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etish va ta'lim samaradorligini oshirishda maqbul shart-sharoitlar yaratishga qaratilgan qarorlarni qabul qiladi;
- ta'lim muassasasi boshqaruv tizimini takomillashtirish bo'yicha yo'l-yo'riqlarni ishlab chiqadi;
- pedagogik jamoaning ma'lum yo'nalishlardagi faoliyatini tahlil qiladi va yakuniy xulosa chiqaradi;
- ta'lim muassasasi pedagogik jamoasi uchun o'z vakolati doirasida me'yoriy talablarni ishlab chiqadi, tasdiqlaydi va bajarilishini nazorat qiladi.

Pedagogik Kengash quyidagi huquqlarga ega:

- ta'lim muassasasini rivojlantirish yo'nalishlarini istiqbol rejasini belgilash;
- ta'lim muassasasi jamoasi oldiga qo'yilgan maqsad va vazifalarining bajarilishini amalga oshirish;
- o'quv rejada maktab ixtiyoriga berilgan soatlarni taqsimlash, yillik va taqvimiy ish rejasini mazmuni hamda dars jadvalini muhokama qilish;
- o'quv jarayonini tashkil qilishning turli shakl va metodlarini muhokama qilish, amaliyotga tatbiq etish;
- ta'lim muassasasi ta'lim jarayoniga oid barcha masalalarni o'z vakolati doirasida muhokama etish va tegishli qaror qabul qilish;
- pedagoglar malakasini oshirish tizimi, ularning ijodiy tashabbuskorliklarini rivojlantirish bo'yicha o'z takliflarini berish;
- o'quvchilarning bilim darajasini aniqlashga doir ichki nazorat bo'yicha qaror qabul qilishda qatnashish, uni o'tkazish shakli va vaqtini belgilash;
- ta'lim oluvchilarni sinfdan-sinfga, kursdan-kursga ko'chirish va bitiruvchilarni yakuniy attestatsiyaga qo'yish bo'yicha qaror qabul qilish;
- ta'lim darayonini tashkil qilish hamda ta'lim muassasasini rivojlantirishga doir masalalar bo'yicha maktab rahbariyatining hisobotlarini tinglash;
- ta'lim maqsadiga muvofiq holda o'quvchilarni rag'batlantirish va jazolash bo'yicha masalalarni hal etish;
- chorak, yarim yillik, yil yakuniga doir xulosalar chiqarish;
- pedagogik kengash a'zolaridan pedagogik faoliyatni bir xil tamoyillarga asosan amalga oshirishni talab qilish;
- ta'lim-tarbiya jarayonida alohida xizmat ko'rsatgan ta'lim muassasasi xodimlarini rag'batlantirishga tavsiya qilish;

- yakuniy attestasiyadan muvaffaqiyatli o'tgan o'quvchilarga o'matilgan tartibda hujjatlar berish to'g'risida qaror qabul qilish.

Pedagogik Kengash yig'ilishlari qarorlashtirilib, qabul qilingan hujjatlar ta'lim muassasasi ish yuritish hujjatlari bilan birga saqlanadi. Pedagogik Kengash faoliyati bir qator hujjatlarda o'z aksini topadi: ish rejasi, kengash bayonnomasi yoziladigan muhrlangan daftar, kengash materiallari, hisobot.

Pedagogik Kengash hujjatlari besh yil davomida ta'lim muassasasida saqlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. B. X. Xodjayev UMUMIY PEDAGOGIKA NAZARIYASI VA AMALIYOTI "Sano-standart" nashriyoti. Toshkent -2017.
2. Jo'rayev R. X., Turg'unov S. T. Umumiy o'rta ta'lim maktablarini boshqarishda menejmentning asosiy tushunchalari. – Toshkent: "Fan", 2006.
3. Jo'rayev R. X., Turg'unov S. T. Ta'lim menejmenti. – Toshkent: „VORIS-NASHRIYOT“, 2006.
4. A. Xoliqov PEDAGOGIK MAHORAT Toshkent: "IQTISOD-MOLIYA" 2011.
5. Азизходжаева Н. Н. Педагогические технологии и педагогическое мастерство.— Ташкент: Молия, 2002.